

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rastu male stvari, a nezloga sve porvari“ Nat. Posl.

Predplata s poštarinom stoji 2 for., a seljake samo 1 for. za cijelu godinu. Izvanredno 1 for., a seljake 50 novč. za pol godinu. Izvan Crkovine više poštarina. Čitaje se najčešće najmanje 8 seljakah to su veliki, da im list seljako stoji ukupno još jednina zaradom i imenom, davat čemo za 20 novč. na godinu srokoma. Naredi se selja kroz postarsku Agenciju. Ime, prezime i najbliža Pošta valja jasno označiti. Komu List ne dođe na vrijeme, neka to javi odpravništva u otvorenu pismu, za koje se naplaća nikakva poštarina, napisat izvana *Reklamacija*. Tko List prima i drži, ako je pošten, ga i plaća.

Izlazi svaki 1. i 16. dan mjeseca.
UREDNIŠTVO I ODPRAVNIŠTVO
natazo se
Tipografa Fijali dt. G. Anati, via della Zonta, N. 7.

Pisma se šalju platjeno poštarine. Vjesti, dopisi i drugi spisi Stampaju se ili u celosti ili u izvačku, naimo prama stroj vriednosti i smjera oroga Lista. Ne-potpisani se dopisi neopotrebljuju. Osobna napadanja i čisto sukromno stvari nenalaze mjesta u ovom Listu. Priobćena se pisma tiskaju po 5 novč. svaki redak. Oglasi od 8 redakah stoji 60 novč., a svaki redak svrhu 5 novč. i u slučaju opetovanja po što se pogodio oglasnik i odpravništvo. Dopisi se ne vraćaju. Uredništvo i odpravništvo, osim izvanrednih slučajevah, neopisuje, nego putem stroj Listine.

Govor Dra. Vitezića

hrvatskoga poslanika iz istočna Istre na državnom saboru u Beču.

Dr. Vicentini goricki zastupnik govorio je proti ponjemeivanju onih krajevah. Pri tom je spomenuo, i to da narodnosti u Istri bolje stoji, nego li u Gorickoj. Zato je proti toj neistini ustao naš poslanik i izpriporjedao nevolje hrv. naroda u Istri ovako:

„Ono, što je govorio zastupnik gorickih veleposjednikah, nuka me, da primjetim neke opazke. Budi mi dozvoljeno iz zapisnika jučeranje sjednice pročitati ono, na što se odnose moje opazke. Na 13965. strani veli se (čita):

„Narodnih srednjih skolah neimamo; — govornik govori o Gorickoj — „neda nam se nit onoga, što jur davno uživaju naše posestrime pokrajine Istria i Trentin, da i talijanski dio Dalmacije“.

Teško bili si ogriješio dušu kad bih ovo kao zastupnik slovenskih ljudi u Istri mukom mimoišao. Gospodin zastupnik iz Gorice prijavio se je početkom svoga govora kao zastupnik Talijanah. Takovim može ga se smatrati i po završetku njegovoga govora, u kojem je od ministarstva zahtijevao, da jur sljedeće skolske godine nebude onako, kako bijaše do sada, i da se zadovolji pravednim željam talijanskoga pučanstva u Primorju. Ako je kao zastupnik tih ljudi govorio, ima pravo, on može biti naimo posve zadovoljan sa prednostju, koju uživa talijanski jezik u Istri. Ako je pako govorio kao zastupnik Slovincah, koji su ga amo poslali, i ono uz-

tvrdio, onda moram tomu kao zastupnik istarskih Slovincah što odlučnije protusloviti. Slovincem u Istri nije samo gore, nego onim u Gorickoj, već njim je tako, da se u obće gore pomisliti ne može.

U Istri je po posljednjem brojenju 254,000 stanovnikah. Među timi je 150,000 Hrvatah, 30,000 Slovincah, 5000 do 6000 Njemacah (*) Ostali su Talijani. Jesu dakle skoro tri četvrtine svih stanovnika Slovinci, po prilici jedna četvrtina njih Talijani, a samo dvadeset i peti dio Njemci.

A sada, kako je s onim, što zajamčuju članak XIX. državnih zakona? Kako se čuva i goji hrvatski jezik? U koliko je taj jednakopravan sa ostalimi jezici pokrajinskimi u skoli, uredu i javnom životu?

Skoro u svih pučkih skolah je talijanski jezik učevnim jezikom. Jedva u novije vrijeme počelo se je na hrvatske i slovenske stanovnike obazirati. Svakako još je mnogo mjestah čisto hrvatskih, u kojih su škole čisto talijanske. Da, nit vjerouak nepodučaje se hrvatskim jezikom, a ako tko god u potrebe hrvatski stogod podučaje, proglašnje ga se panslavistom. A kad tako, onda nije čudo, da naša djeca za skolu nemare. Nije čudo, da se malo nauče, a da se oni, koji se stogod nauče, za Talijane nauče, i da se tako našoj vladi mnogo brige i jada prouzrokuje. Kako je vlada poslala, tako će žeti. — Realke su u Istri dvie, u Piranu i u Puli. U Piranskoj

*) Predehelo sa brojihi Njemce, gospođine zastupnice! Uredn.

realki učei se samo talijanski, u dolnoj realki pulskoj samo njemački. Nautička škola u Lošinju je čisto talijanska. Velim u Lošinju, to jest u mjestu, u kojem obitavaju sami Hrvati.

Na koparskom učiteljsku jesu doista tri odčela: talijanski, hrvatski i slovenski. U njih uzgajaju se učitelji raznih narodnosti, ali tako, da se moraju učenic, čim su u višem razredu, više naukah u njemačkom jeziku učiti, i da se u posljednjoj godini sve njemački učei.

Na ženskom učiteljsku u Gorici je još gore. Tamo nejma odjela za hrvatske djevojčice. One se moraju slovenski i njemački učiti. Ima li to biti učilišće ili mučilišće? Kako se ima takovo postupanje imenovati? Djevojčice, koje još svoga jezika dobro ne poznaju, moraju se slovenski i njemački učiti, da mogu pak hrvatski podučavati. Tako neće se stalno novih učenicah privabiti, tako neće mo nikad svojih učiteljeah imati.*

Prave srednje škole ili gimnazije u Istri, su dvie. Jedna (koparska) je talijanska, druga (pazinska) je njemačka. Hrvatski ljudi u Istri, kojih je velika većina svih stanovnikah, neimaju dakle nit jedne srednje škole. Jeli to pravedno? Jeli pak to i politički mudro?

Posljedice su jasne. Mjesto da se Slovinci, koji državu uzdržaju, i kojih je većina, njeguje i jača, zapušćalo jili se je, da može se reći nastojalo se je potjmariti jili nesamo u novije i najnovije vreme, nego od davne davnine.

*) Tomu se je već, hrata Bogu pomoglo. Vidi različite vijesti.

Nit za absolutne vlade nije se u nijednoj tadanjoj skoli hrvatski podučavalo. I u onih predjelih, u kojih stanuju samo Hrvati ili Slovinci, podučavalo se je talijanski.

To isto događjalo se je i u srednjih skolah, i to tako, da se nije hrvatski jezik, jezik većine stanovnikah, nit kao predmet podučavano.

Nimalo bolje, dapače, ako je moguće gore, bilo je s hrvatskim jezikom u uredu i kod suda. Nit ne govorim o nutarnjem službenom poslovanju, gdje je talijanski jezik u potpunjoj porabi bio; ali taj jezik rabilo se je i u izvanjskom poslovanju i u onih predjelih, u kojih sgojni Hrvati stanuju, tako da su se pisale sve službene objave, sve odluke, svi zapisnici svih strukah javne uprave talijanskim jezikom, dakle jezikom, kojega velika većina stanovnikah razumjela nije.

Tako se je dogodilo, da se je u Istri više talijančilo za austrijske vlade nego za bivše mljetacke republike. A lahko je to razumjeti si. Pod republikom nebijase skoro nikakvih skolah, a tim nebijase onoga, čim se najlaglje odnarođuje. To je pridošlo za austrijske vlade. Osim toga bilo je tada mnogo manje uredah, jer su mnoge poslove javne uprave obavljale samostojne narodne občine, a tim bijaše i mnogo manje prilike, da se ljudi odnarođe.

Za ustavne dobe poufali su se Hrvati, da će se biti prema njim pravedno. A članak XIX. temeljnih državnih zakonaah bio je takov, da su mogli pouzdano misliti, da će jim se konačno

HRVATSKE NARODNE PIJESME IZ ISTRE.

LX Djevojka odtjerala mladica (Zarička)

Udrija je sedma ura.
„Otvori mi mlada vrata.“
— Čekaj čekaj junak mlad
Još mi ni šta uona spat. —
Udrija je osma ura.
„Otvori mi mlada vrata.“
— Čekaj čekaj junak mlad
Još mi ni šal nono spat. —
Udrija j' deveta ura
„Otvori mi mlada vrata.“
— Čekaj, čekaj junak mlad
Još mi ni šta majka spat. —
Udrija j' jedanaesta ura
„Otvori mi mlada vrata.“
— Čekaj, čekaj junak mlad
Još mi ni šal bratac spat. —
Udrija j' dvanaesta ura
„Otvori mi mlada vrata.“
— Čekaj, čekaj junak mlad
Još mi ni šta sestra spat. —
Udrija je jedna ura.
„Otvori mi mlada vrata.“
— Čekaj, čekaj junak mlad
Još mi ni šta nevesta spat. —

Udrija je druga ura.
„Otvori mi mlada vrata“
— Hodi z bogom junak mlad
Sada grem ja sama spat. —
Volč. sb.

LXI. Mlad i mlada. (Zarička)

Okol plesa grede
Oko na me meče,
Pitajte ga ljudi
Ča bi tel od mene:
Ako će fačole,
Ja mu jih pošiljam;
Ako će stomanje,
Ja mu jih pošiljam;
Ako će obruse,
Ja mu jih pošiljam;
Ako hoće hlado
Ja mu jih pošiljam itd. —
A on mi njoj pošlje
Jednu libru lana,
Neka ona dela
To tanko fačole:
Nek mi ona dela
Te tanko stomanje,
Nek mi ona dela
Te tanko obruse,
Nek mi ona dela

Te tanke hlačice itd. —
Ona njemu pošlje
Eno zrno zlata,
Neka mi on dela
Te lepe prstene,
Neka mi on dela,
Lipe orekino,
Neka mi on dela
Te lepe kolare,
Neka mi on dela
Te lepe križice. itd.
Volč. sb.

LXII. Djevojka i jabuka. (Zarička)

Neheri Jelo jabuke,
Aš te te fanti videti
Pak to te majki praviti
Da si jih fantom delila. —
Ča će to meni mat moja
Ja sam djevojka poštona.
Mamo mi rasto bašiljak,
Na veloj libi puli put.
Ja sam ga mlada sadila,
I rano sam se stajala
I čistom vodom zalila
Od njega vence delala,
Ter sam jih fantom delila.
Volč. sb.

LXIII. Nezadovoljna nerjesta. (Zarička)

Majka hčerku s priko mora dela,
Dala ju je pak se je kajala.
„Nekajaj se mila majko moja,
Dobrim ljudem ženica sam prišla.
Svekrvič moj, kako mihi otac,
Svekrviča, kako mila majka,
Deveriči, kako mihi brati,
Zalvica su, kako i sestričo,
A ljubi moj kako živi oganj.
Sad se kajaj mila moja majka.
Da bi mi ga kavrani po gorah nosili,
Da bi mi ga vrane po dolah razdile
Da bi mi ga žabe po lokvah pojile,
Da bi mi ga ribo po moru točila!
Sad se kajaj mila majko moja.“ Volč. sb.

LXIV. Star stromah prosi mladu djevojku. (Zarička)

Prosil je star muž djevojku:
„Zami me mlada djevojko.“
— Neću te, stari mužino. —
„Zami me, mlada djevojko,
Ja imam biš na tri pode.“
— Pokaži mi biš na tri pode. —
Pokažal je tri paušine.
— Neću te stari mužino. —
Prosil je star muž djevojku:

pravedne želje izpuniti. Nu zaliboze i u toj nadi prevarili se.

Nekoliko put sam već dokazao u ovoj visokoj kući, kako se visoka vlada malo obazire na ustanove rečenoga članka temeljnih državnih zakonah. Došlo se je u novije, vreme do nesretno pomisli, da se ljudi u Istri netalijanci, nego njemci. Slovinske ljude u Istri smatra se za corpus vile, na kojem se može svakoake pokuse činiti. Misli se tim novim načinom nasip proti talijanstvu nasipati, a nit se nepomislja, da se tim talijanstvu u prilog radi. Slovenci istarski prisiljeni birati medju njemačkim i talijanskim jezikom, pristaju većinom uz talijanski. Taj jim je rad svakidanjega obćenja poznatiji i pricudniji.

Kako se po sadanjem skolskom ustroju Hrvate u Istri ponjemčiti nastoji, razložio sam početkom svoga govora. Čujem, da se misli i u Novoj Austriji istu politiku tjerati. Na gimnaziju najme koja se ima ustrojiti u Sarajevu, imaju doći slovenski i češki učitelji, da se tako poravna puteve njenčenju i magjarenju. Kako se tom politikom uspjewa, može se visoka vlada osvjedočiti po uspjesih, koje je postigla u Istri.

Konačno spomenuti mi je viest, o kojoj se govori u ovdješnjem mnogoci-taninom listu. Čitao sam najme u današnjoj „Nov. slob. Presi“, da se je Nj. Preuzvišenost gosp. ministar unutarnjih poslova građ Taaffe razgovarao sa ustavovjernim zastupnikom o čeških stvarih, i medju ostalimi rekao mu: „državopravnoga pitanja tako rekné već neima jer“ — da je dodao — „svakoj narodnosti zaštituju državni zakoni njezinu jednakopravnost, a jeli što kojof narodnosti krivo, eno joj u carevinskom vieću sudišća, pred kojim se ima potuziti“.

Nu dakle, ja se opet i opet proti tomu (proti krivicam nanašanim hrvat-skomu narodu u Istri) pritužujem pred tim sudišćem; dao Bog, da mi već jednaput pritužbu ustisate*.

ZA KRAJINU.

Njegova Preuzvišenost glavlar krajiške zemaljske oblasti feldzajmajstor Philippovic pisao je uredništvu ovoga lista:

„Uvazujuć obće koristan i napredan sadržaj i smjer časopisa „Naša Sloga“, što ga cijenjeno uredništvo izdaje, te obaviešten o hvale vrijednom nastojanju, da se isti list u seoskih obćinah hrvatskoga Primorja što većina besplatno

razštri i tim načinom širenje prosvjete u nižih slojevih pučanstva unapređuje, vidim se ugodno ponukanim, za promicanje spomenutoga podhvata stovano uredništvo staviti na razpolaganje svotu od jednu stotinu forintih, moles štovano uredništvo, da izvoli rečeni podhvat: protegnuti takodjer i na obćine mojoj upravi povjerenoga podružja, to jest hrvatsko-slavonsku Krajinu.“ itd. Radi toga liepoga priznanja i pomoću plemenite podpore pripravno je ovo uredništvo pošiljati u Krajinu besplatno *diez sto* iztisak „Naše Sloge“. S toga molimo slavne pol. oblasti i obćinska načelnictva, te pojedine rodoljube, da nam priobće pojedina lica, osobito pučane u primorju hrvatske krajine, kojim bismo mogli list pošiljati.

Uredništvo.

DOPISI

o proslavi srobrebnoga pira Njihovih Veličanstvah.

iz Zminja.

Zminjci nisu ni ovaj krat za drugimi zaostali dokazati činom vjernost caru svomu, te su uzhitjenom radostju slavili dne 24 Aprila dvadesetu i petu ljetnicu vjenčanja ili srebrni pir Njihovih Veličanstvah Cara Franja Osipa I. i Carice Jelisave takovom neobičnom svečanostju, kakove još u Zminju nisu vidjeli. Jurve na večer 23. orio se zvuk zvonovah, i gmirlo je pucanje pušakah kao predhodnički znak sutrašnjeg svečanosti. A na 24 u jutro oko četvrtlog sata zvonovi navešćivalu puku neobično veselje, i pucanje pušakah probudi stanovnike iz sna, te jih pozva, da se na svečanost spremaju. Seljaci ostavise svoje poslove, građani svoje, pa pristojno odjeveni dohrliše u crkvu, gdje oko devetog sata u jutro bi obavljena svečana služba božja po M. č. zupniku uz podvorbu duhovnih pomoćnikah, kojoj prisustvovaše i gospoda mjernici koji se ovdje nalaze u poslu uredjenja novoga zemljsnika ili katastra, i Gospoda službenici od uprave ovdješnjega paromalina, Gosp. načelnik i svi obćinski zastupnici i veliko mnoštvo puka. Poslje obavljene crkvene službe božje naš vriedni G. učitelj sa svojimi učenicij zapjeva hrvatski „Bože živi“. Po tom M. č. naš zupnik Fr. Orlić s ostalimi duhovnicij, i spomenutom Gospodom prati načelnika u obćinski ured, i ondje, pošto su se svi sakupili na mig gosp. načelnika obćinskoga, prosbori sledeće riječi hrvatski:

LXV.

Zapuštena vjorenica.

(Zarićka)

Sailela tužna grlica
Na suhinu drevu kraj vrha.
Ona se je tužna žalila,
Da si je družica zgubila.
Tužna j' glavicu sklonula,
Baše je krlca pušćala,
Tužna se j' ona žalila:
Pusti moj zlatni prstenac
I od mladosti razliženac;
Al ti imaš srca dva
A ja nimam nijednoga;
Znam i ga ti s prsa svoja,
Ter ga loži u prsa moja;
Neka srca počivaju,
Vernu ljubav uživaju. Volč. sb.

LXVI.

Liepa Mare.

(Kastavska)

Tamo dole puli mora
Grah se zeleni;
Ki ga čuva? Iepa Mare
Od Marice hći.
Njoj dohodi gizdar junak.
Komarićev sin.
„Daj mi jednu kitu graha.

Na veli petak 13 Aprila 1618 silom i sramotom povrate Mlečić Zminj Austriji, te bi riešen robskih okovah Mlećakoga lava, pod kojim za jedne same godine robovaše i gorke suze ronise Zminjci, kad bi za toga kratkoga vremena Ščavonom ili sužnjom nazvani bili. Ovu uspomenu vjerni Zminjci iz zahvalnosti prikazali su Caru Franju I. prigodom njegovog prolazka iz Pula na 12. Maja 1816, ovu istu uspomenu mi potomei naših djedovah pristoji se, da prikazemo baš danas Našemu Caru, kad danas svi različni narodi austrijanskoga carstva uzhitjenom radostju slave, kako i mi, srebrni pir Njihovih Veličanstvah Cara F. Osipa I. i carice Jelisave; i to u znak naše ljubave, vjernosti i zahvalnosti, nadom da nas i u buduće zaštititi proti zasiedam ludjeg nam naroda, čestitajući napokom da bi na svom prestolju doživili i svetkovati i svoj zlatni pir. Živili! Na to odjekne dvorana obćinska gromovitim Živili. S tim bi dovršena jutrašnja svečanost. Oko 1. sata za podne G. mjernici i poslovači paromalina sdruzeni s načelnikom obćinskim s trimi savjetnicij i odlična Gospoda građanska otidu na objed odredjen u ovdasnjof gostionici, pri kom su se zapivale različne zdravice Caru i Carici. Prigodom zdravicah obćinski stražari koji stojaše na redu pri gostionici s bubnjem i trubljom pucahu iz pušakah, kakogod pucahu pri službi božjoj. Ovdje mi je izlaknuti na čast i hvatu gospode mjernikah da su pri obedu pokazali svoju dobru čud prama našem zapusjenom hrvatskom narodu i u svom pametnom i uljudnom govorenju branili su prava naša. Poslje obeda pjevale su se samo naše pjesme, koje je naš rodoljubivi učitelj glasno pratio. Stoga nemogu ina, nego javno pohvaliti i svoju harnost javno izkazati. Kad na večer zvuk zvonah javi dovršenost dnevnog svečanosti, tad puškaranje navešćivaše noćnu zabavu i veselje, i grad bi nakitjen zastavami i našu trobojnicu opazili na prozoru obćinskog ureda u sredini medju cesarskom i austrijanskom, i bi prosvetljen.

Na obćinskoj kući bi prosvetljena kruna austrijanska; na prozorih bile su tri prozirnice (transparenti) jedna napisom hrvatskim, druga italijanskim, a treći njemačkim: Živili presvjelti suzudij. Na kući obćinskog načelnika bi lakodjer jedan transparent. Na prozoru zupničke kuće bi stedeći napis: „U znak svoje vjernosti i radosti, na dan srobrebnog pira Njihovih Veličanstvah Cara Franja Osipa I. i Carice Jelisave Zminjski kmeti prosvetljuju! Živili.“ Sgrada paromalina krasno bi razsvjet-

ljena. Po gradu učenici vodjeni od Gosp. učitelja pjevalu hrvatsku carevku i slavjansku pjesme i po svuda orio je: Živio. Pod ložom na trgu veselo je plesao do kasna puk i pjevaše svoje hrvatske pjesme. To noćno veselje trajase do 11. urah. Evo Vam štovani urednici kako puk, kod počne sam sebe poznavati, i kad se ga odgoji u svom jeziku, zna slaviti i hvaliti svoga vladara u svojem jeziku, i obćaju, i ako se puk naš dočepa svojih pravah, da dobije škole u svom jeziku i ako ga činovništvo stane bolje paziti, još će veću ljubav, već poštlivanje gojiti u svom sreću za svoga cara. Bože daj!

Isti doplenik.

Danas javili su ovamo, da su kmeti iz sela Križance, Kuhari, Orbanici, Kablari i Petesjega sela naložili veliki kres na visokom bregu sv. Jelene na 24. večer, hitali iz pušakah, svirali svojimi mjehi, plesali i pjevali svoje hrvatske pjesme i vikali „živili Car Franjo Osip I. i Carica Jelisava“. Tomu prisustvovaše djeca i stari do 1. ure za polnoć. I prosili su da žele da bi se nvrstilo ovo njihovo veselje u „Našu Slogu“. Ovaj brieg se nahodi blizu grada Zminja, otkud se vidi Lindar, Gračisce i sva porečka biskupija uz more.

iz Marčano.

U sriedu okolo doba večernjega zvonovi počese razliegati svoje milozvučnog glasove po svojoj obćini u znak velikoga veselja, koje je imalo slediti drugim danom. Ala, liepo ti je bilo pogledati u četvrtak; već u jutro rano naš puk kupio se sa svojih stanovah, da skupa što bolje proslavi srebrni pir Njih. Veličanstvah Našega Premilostivog Cara i Carice. Ovdje bijaše veliko oduševljenje, mlado i staro, veliko i malo, to je sve kao da je bilo nadahuto iskrom nebeskoga plamenka, hrllilo k božjemu hramu, k službi božjoj, da se tamo ukupno pomole za srećno doživljeli srebrni pir Njih. Veličanstvah! Čini zvonovi prestase nihati, ero naš častni kapelan dođe u kuću božiju, gdje ga je čekalo njegovo vjerno stado. Crkva dubkom puna. Vidio si, čitao si svakomu na obrazu neizrecivo i neopisivo veselje. Prije, i med službom božjom se je puškaralo, da se je orilo na daleko. Med svetom Mašom naš duhovni pastir, držao je govor, kojim je tako liepo izkazao svome puku, krsćansko, vitežke, plemenite i riedke krieposti i čednosti, koje okrunjuju našeg milostivog Vladara i Vas Njegov Dom.

„Zami me mlada devojko.“

— Neću te stari mužino. —

„Zami me mlada devojko,

Ja imam tri pari voli.“

— Pokaži mi tri pari voli. —

Pokazal joj je tri puže s rogi. —

— Neću te stari mužino. —

Prosil je star muž devojku.

„Zami me mlada devojko.“

— Neću te stari mužino. —

„Zami me mlada devojko,

Ja imam zlato škornjice.“

— Pokaži mi zlato škornjice. —

Pokazal joj je nogu zgorone. —

— Neću te stari mužino. —

Prosil je star muž devojku,

„Zami me mlada devojko.“

— Noću te stari mužino. —

„Zami me mlada devojko,

Ja imam zlatu kapiću.“

— Pokaži mi zlatu kapiću. —

Pokazal je plešivu glavicu. —

— Neću te neću strušilo. —

Prosil je star muž devojku

„Zami me mlada devojko.“

— Neću te stari mužino. —

„Zami me mlada devojko,

Ja imam tri stane ovac. —

— Pokaži mi tri stane ovac. —

Pokazal joj je tri škate šonac. —

— Neću te neću stara ludobo. —

Volč. sb.

Grah ti obrodil.“

„Nedam bogme gizdar junak,

Zač me volja ni;

Pridi jutro jutro rano,

Kad majka zaspi;

Pod ponestratu bela murva,

Pod njom kačka spi;

Donesi njoj koru kruha,

Da te ne uži;

Vrata su ti škrupitina,

Pije ja imam — pilara nimam.“

„Ča ćeš ti Jane — za tvoje mito,

Očeš ti Jane — vole Pavlove?“

„Lipa ti hvala — majko Pavlova,

Vole ja imam — volara nimam.“

„Ča ćeš ti Jane — za tvoje mito,

Očeš ti Jane — pile Pavlove?“

„Lipa ti hvala — majko Pavlova,

Pije ja imam — pilara nimam.“

„Ča ćeš ti Jane — za tvoje mito,

Očeš ti Jane — dvore Pavlove?“

„Lipa ti hvala — majko Pavlova,

Dvore ja imam — dvorara nimam.“

„Ča ćeš ti Jane — za tvoje mito,

Očeš ti Jane — zlatu Pavlove?“

„Lipa ti hvala — majko Pavlova,

Zlata ja imam — zlatara nimam.“

„Ča, ćeš ti Jane — za tvoje mito,

Očeš ti Jane — Pavla ditića?“

„Oću ja majko — Pavla ditića.“

Priobćio Ivan Karabudić.

LXVII.

Zibala j' Ane

(albo pjevana po Istri)

Zibala Jane — Pavla ditića,
Zibala ga je — celib devot lot,
Dvoto lot, — mito pitala.
„Ča ćeš ti Jane — za tvoje mito,

Služba božja svršila se sa „Tebe Boga hvalimo“ i sa Carevkom koju je pjevao naš častni kapelan sa svojimi učenicima. Na odlasku van crkve čekao je puk svoga pastira, gdje još jednom zagrnise puške u znak velike odanosti i privrženosti Njih. Veličanstvom i orio se glas: „Živio Njih. Veličanstva! Živio Naš Premilostivi Car i Njegov Dom!“

Mošćanica.

I naša občina je dostojno proslavila dvadesetpetogodišnjicu vjenčanja Njihovih Veličanstva.

Dne 23 u večer bi ono slavlje navješteno prizvanjem, i litanijem mužaral. U zoru dne 24 bi osvitak ovog srećnog dana opet navješten kampananjem zvonah, i gruvanjem mužaral, te u istu dobu naš liepi trg i zvonik nakičeni hrvatskimi i cesarskimi zastavama, koje poklonise u tu svrhu dvie vrijedne gospodje. Posebno ponosito se je vijala, kako u svojem domu, jedna velika hrvatska trobojnica, našeg vrlkog narodnjaka, primorskog kapitana, Franja Valčića.

U devet sati prije podne bi služba božja, koju, osim občinskog zastupstva, posjeti mnogo puka, koji se je Bogu molio, da bi jošte mnogo godinah poživio Njihova Veličanstva na korist i radost mile nam domovine.

Da se pako osvjedoče i susjedna nam braća na Rieci i u hrvatskom primorju, da i ovdje žive hrvatski narod uvijek vjieran i odan svojoj prejusnoj dinastiji, zapalismo u večer ogromne kresove na breznjkih, te tako u daljnai jednog sata, poredice i isto dobio plamtilo je dvanaest kresi zrealeni se u podležnom mirnom moru. Oko buktioćega kresa pred gradom se zakupilo sve, staro i mlado i se radostno zabavljaje zeleći svomu carskomu gospodaru dugo i srećno vladanje. Napokon, po starom hrvatskom običaju svrši sve plesom. Plesalo se do kasno doba noći pod vedrim nebom, na razsvjetljenom trgu.

Stari Pazin.

Vredno je, da očito pohvalite ovdješnje stanovnike za veselje, koje učiniše prigodom srebrenoga pira njih veličanstva. Na 23. večer upalili su silan kres pod sv. Agatu. Svjetiljkami obilazeći staro i mlado pjevalo je svoje hrvatske pjesme i klicalo vladarom srdaćni *Vivio*. I dne 24. poskrbili su se, da rođje i drugo gorivo u crnu noć dostojno pokazuje na onaj svielni dan našega smooznoga gospodarua!

Iz Tinjana.

Javila nam prijateljsko pismo, da je i tamo veselje bilo veliko. Veličanstveni kresovi, gromovito pucanje i urnebesni živio pokazivaše, koliku ljubav i odanost imadu cesarska veličanstva u cielom onom puku.

Iz Pazinske okolice.

Za proslavu srebrenog pira Njih. Veličanstva našeg Premilostivog Cesara i Cesarice činile se okol Pazina liepe priprave, ali zlo vrijeme, kiša skoro neprestana i blato, pokvarilo je barem povrećna od onoga, što se je mislilo učiniti.

Nu sasvim tim, ipak se je nešto učinilo. Grad Pazin bio je liepo razsvjetljen, a okol Pazina plamtali su na sve strane kresovi. Tih se je vidilo u Trvizu, u Bernu, na starom Pazinu, na paz. polju, na Turčićevom briegu, na Zarešćini, Novašćini i u Lindaru. Na briegu sv. Martina Lindarskog pucalo se iz staroga, Francezom god. 1813 oteloga topa, ali samo dva puta, jer sve naokolo nije bito moguće naći praha.

Kresovi su se palili ne samo na predvečerje 24. aprila, nego na mnogih mjestih i taj isti dan u večer, tako su osobito učinili Zarešćani i nešto i Lindarci zad velike crkve.

Dakako da je bilo liepo viditi i one kresove, koji su po Ueki gorili i navješćivali Italiji, da ondje nije tla za nju. Narod je tim opet pokazao kako stoji čvrsto uz svoga Premilostivog Vladara, i odsudio rovanje onih, koji u Italiju skilju i uzdišu za Garibaldini. Nego opet kažem, škoda, što nije vrijeme dopustilo proslaviti taj dan, kako se je bilo namislilo!

Iz Pazina.

Evo vam moju misao u taboru, koj nam je političko društvo „Jednost“ obećalo pripraviti u srednjoj Istri.

Po mojem sudu najsgodnije bi bilo sazvali tabor u Cerovlje blizu Novaki na 8. junija. U Cerovlje, jer je ondje postaja željeznice Divača-Puljske i sgodno je mjesto. A na 8. junija zato, što je onaj dan kvaterna nedjelja i sajam u onom mjestu. Iz Pale ide po ljetu svake nedelje željeznica u Pazin za zabavu, pak bi „Jednost“ lahko izmolila, da onaj vlak dođe u sgodno doba do Cerovlja u. pr. o podne, ili o jednoj uri.

Dakle mislim, da bi to najprikladnije bilo, a koji bi bolje mjesto znao, neka se javi, da se razvidi i uredi tako, da mnogo naroda može doći na sastanak.

Iz Vrbnika.

Vas lanjski dopisnik bio vam obećao, da će vas izviestiti o ovdješnjih školskih stvarih. I ja već šest mjeseci čekam, ne bih li u kojem broju vašeg cijenjenog lista ugledao dopis iz Vrbnika, ali dosele ništa. Želim, da taj gospodin održi zadanu rieč, te se sloga neću te stvari ni dotaknuti. Pripomenut ću samo, da kod nas u tom poslu nije sve u redu. Više nego na školski napredak gleda se na osobnosti: više nego zdrav razum prosudjuje strast. Sjednice školskog odbora se drže i ne drže. Učitelji mole, da se škole provide potrebnimi učli, ali zaludu. Na nekoj je sjednici bilo na dnevnom redu, da se odstrani vrstan učitelj, a bez ikakva uzroka. Tuže se na slab napredak djece; a nikad da bi se jedan od tih odbornikah potrudio u školu, te se uvjerio o napredku ili nazadku. Svoj sud osnivaju na slabom uspjehu svoje djece, a ne misle, da su možda tomu neuspjehu krivi sami. Ili što su poročili na sviet plitkoomu djeću, ili što joj kod kuće ne turaju nikada knjige u ruke. Hoće da jim učitelji uliju znanje u glavu, kako oni uljevaju bačve u vino... Ali neću dalje. O tom će vas bolje izviestiti Vaš dopisnik.

Prošle su dvie godine, što se počelo raditi o uredjenju našega liepoga polja. Mjernik je izmjerio sve polje u dilj i u šir, a gradjevni nadsavjetnik g. Banbela došao dva puta, da to sve razgleda. Ovoga će se ljeta opet vratiti, da priredi nacrt. Ali on toga ne može učiniti, dok ne bude izišćena glavna rupa, koja vodi podžira, i to ne možda za koju nogu nego do dna, do kamena. Tad će on sastaviti nacrt i poslati ga ministarstvu na odobrenje. Vlada je spremna prispjeti polovicom troška na pomoć. Sve dakle stoji sada o tom, kako će se za to občina zauzeti. Istina je, da bi se moglo našem občinskom zastupstvu mnogo toga prigovoriti glede nemarnosti: ali ja ne mogu ni pomisliti, da bi ono manje marilo za občinsko dobro, nego nu drugi zauj mare, te sam uvjeren, da će, čim to bude vreme dopustilo, poslati više tezakah — ne djece, nego tezakah — koji će se svojiski latiti posla, te očistiti onu glavnu rupu, prije nego gosp. nadsavjetnik dođe. Inače neznam kakvim će licem načelnik i cielo zastupstvo dočekati skore izbore.

Ost prvoga ovog mjeseca počeli su Lloydovi parobrodni tciati i Vrbnik. Svakog ponedjeljka dolazi iz Rieke, a svake sriede iz Zadra i Senja. Sva je

prilika, da će od sad i više putnikah prolaziti Vrbnikom, s toga bi dobro bilo, da občina dade popraviti puteve, koji su, da nemogu gori. Što je earne ceste, ajde da, prodje se; ali gdje poćimlje občinska cesta, jao i pomagaj! O tom se već više puta pisalo, ali zaludu. Za Kutonjini, Bočina i Reteec jeste stramine, ali ne putevi. Put za Dobrinj i Garicu je tri puta gori. Nek se naše zastupstvo ugleda, ako neće u ceste na kopnu, a to u krčku i baščanski, pa neka si ne dade uvijek jednu te istu stvar spočitavati.

Iz otoka Krka.

Sbije se kadkad, da se u Vašem cijenjenom listu nadju po dva, po tri, dopisa sa otoka Krka, pa prodju četiri mjeseca, da se nitko ne oglasi. Kao da mi ovdje nebi imali o čem pisati! Pa i ono, što dođe, to je ili iz Baške, ili iz Vrbnika, ili iz Punta. Dobrinjci spavaju, Omisljani dremlju, a Dubašnjare rekao bi čovjek, ili da jih je more prugutalo, ili da moraju biti najzadovoljniji jer jih se nikada ne čuje. Blago njima! Ta za njih strbe Krčani onako liepo, kako i za Korničare i Puntare. Njim je dosta, što šalju nekoliko ljudi, da slušaju kako Krčani viećaju o njihovih potrebah u njim nepoznatom jeziku, pa mirna bosna. Briga njih za to, da se svi slože i da zadobiju većinu u krčkom zastupstvu. Gdje bi kape nadmudrila klobuk! Briga njih, da premognu labate doseljenike. Njim je dobro, pa nek se i sviet protomi, samo, da oni budu čitavi. Tovit će nekoga i nadalje ko što su i dosad, plesti će kotac, kako i otac.

A tko je svemu tomu dremežu kriv? Ta lko drugi, nego oni, koji su u prvom redu dužni puku očii otvarati i puliti ga u narodnoj borbi? Sve naše svećenike i učitelje obuzelo je ono

*Zlo hrvatsko staro
čienost,*

Naše su čitaošnice sve, samo ne čitaošnice. U njih se igra i pije, a malo, vrlo malo čita. Htjelo bi se ili preustrojiti jih ili udahnut im novog duha. Tako na dalje ne snje.

U posljednjem stg broju preporučili, da bi se prigodom srebrenog pira Nj. Veličanstva sabiralo stogodišnje novca za Bratovšćinu. Evo glave, ako dobijete novčić!

Druglje se občine i škole ubrajaju u članove Matice i sv. jeronimskog društva, a kod nas su redki i pojedinci Kmets, koji bi bili članovi društva sv. Jeronima, možete na prste nabrojiti.

Tomu će biti krivo i to, što imamo za povjerenike ureda, a ne osobe.

Koncem ovog mjeseca držat će se po svoj Hrvatskoj uspomena smrti Krsta Frankopana i Petra Zrinjskoga u bečkom Novom mjestu. Ako se i nitko nebi onda spomenuo tih slavnih hrvatskih junakah, to bi jih se Krčani morali. Zar nas ne vežu najslatje uspomena s porodićom krčkih i modruških knezovah? Zar ne nosi naš seljak crninu, ako je predaja istinita, za onim velikim ali nesrećnim junakom? — Bojim se, da će onaj dan proteći, kako i drugi u godini. Ja bih želio, da me čini uljevaju na laž, ali, velim Vam, bojim se, da neće.

Bilo bi doba gospodo, lux mundi i gospodo širitelji prosvjete, da se prenete od svoga sna i da se obazrete malo oko sebe. Vidit ćete široko ne pokrčeno polje i gladne vukove, koji po njem obilaze. Prisapnite seljaku, da se lati kuke i motike a uza to da bude na oprezu za svoja prava. Liepa vam se uprihćuje zgoda, jer čemo za koji mjesec birati zastupnika za carevinsko vieće. Netko je već počeo razplitati i razapinjati svoje mreže, to vam s toga još jednom velim „*najbitate*“, i opet „*uzgilate*“ bdijte jer neprijatelj vaš, kakono lav riećei, obilazi.

**Franina i Jurina
PUNTAŠKI.**

Fr. Si videl onu tabelu na prekrizji koludarskomu?
Ju. Ča onu na popičevu kući?
Fr. Da! onu da.
Ju. A sam, sam, a ča je na njoj?
Fr. A ča ne umiš

stat?
Ju. Neumim ne, ni me meštar naradil.
Fr. Bolje da nenaš štat, isto nebiš razumel, ča je na onoj tabeli napisano.
Ju. Ča no u turskom zaljuku?
Fr. Ni ne toho j' na talsanskom i hrvaskom.
Ju. Pa ča ne bim razumel hrvaski?
Fr. Habaš: Selo Puntua občina Krk okružno Satašćilo Lošini, tako je po hrvasku napisano, ča ča to reć?
Ju. Ma ja nemam.
Fr. Sam ti ja rekni.
Ju. A za koga vraga donka su ono napisali?
Fr. Da nena niš, ni ki umi, ni ki ne umi štat.
Ju. A ja! Zač je bilo napisat: Selo Puntua občina Krk.
Fr. Ondrat si, da bimo kapli.

..

Fr. Si bil od mala na mori?
Ju. Sam jušto čera.
Fr. Si ča videl novoga?
Ju. Sam, komunska kuću, školu, pol miša pol tića.
Fr. Ča još nonaš, da to je šarono delo, a si još ča videl?
Ju. Sam toliko kapuralide okolo kuća, ki vavak dolaju stražu.
Fr. A to je na čušt našaj starošćini.
Ju. Zač ne učine u kući za dieu jedan komod i kanal pod rivu, da gre dišje va more šporkie?
Fr. Jer da je spiza i škoda, aš niki da te pobrat on šporkie i s njim zagujojit krase, ku budu razkopali.
Ju. Hahaha, pukal ne, takov Franino!
Fr. Ma jušto, da i čeo pobirat, moro se stovit kako i drugudu.

..

Fr. Ova je, Jure lepša, ku ču ti ja poredat.
Ju. Ča je?
Fr. Tamo va Slavonije, da boga mole, da bi još kade va Ungarje ča poplavalo.
Ju. Ho! s bogom! To su Turci!
Fr. Aj nisu, nego oni govoro oravko: Ako va Ungarje ča poplava, ča se svakuda bebi šbirat, pak ča se kigodar spametit reć: „a viš ter je i Posavina poplavala, dajmo i njim čogodar.“
Ju. Tako ča bit istina, da se po našeh krajeih ni pobiralo za Posavce, doklegod ni Segodin propal.
Fr. Tako je, Jurino moj. Dan današnji nevalja već, da umiljato jauje dva matari sase, leh da ki jačo kriči, dalje ga je čut.

Pogled po svietu.

U Trstu 30. travnja 1879.

U ovo petnaest danah jest gotovo najvećei dogadaj u cielom svietu radost, sloga i uzhit, kojina su dne 24. aprila narodi austro-ugarske monarkije proslavili dvadeset i petu ljetnicu vjenčanja njih. velič. Cara i Carice. Akoprem su novćane svote toj svrši namienjene od obćinah i gradovah, bile po želji Carevoj darovane i odpremljene stradajućim od povodnje u Ugarskoj: sa svim tim veličanstvenu se se stvari vrstile u slavu tog dana ne samo u Carevoj prestolnici i svih pokrajinskih gradovah, nego i po samih selih. Nevjerojatne su skoro vjesti, što se o tom čitaju u svih redom novinah. Carevi odgovori raznim i mnogobrojnim deputacijam, a najskoli proglas, kojim zahvaljuje svojim narodom na izkazanoj mu ljubavi, kosnuše se bez iznimke svačjeg srdea.

Nego više i potanje o toj izvanrednoj slavi naši ča čitatelji bitii izvješćeni na drugom mjestu ovog lista. Ovdje budi dosta spomenuti još samo to, da su taj dan istim uzhitom i zasnosom slavili ov i on kraj Litave i oni narodi, koji još žalibože nisu dosli

